

YTTRANDE

Datum
2025-05-09

Dnr
R 21-2025

1 (2)

Chefsjustitieombudsmannen
Erik Nymansson

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Straffbarhetsåldern (SOU 2025:11)

(Ju2025/00206)

Riksdagens ombudsmän (JO) har bjudits in att lämna synpunkter på det rubricerade betänkandet. Jag begränsar mitt yttrande till förslaget om sänkt straffbarhetsålder. Utifrån de aspekter som JO i första hand har att beakta vill jag föra fram följande synpunkter.

Utredningen föreslår att straffbarhetsåldern ska sänkas till fjorton år för barn som begår brott som har ett minimistraff om fängelse i fyra år eller mer. Det är en stor principiell förändring i fråga om den åldersgräns som har gällt för straffbarhet i Sverige under lång tid. Det ligger i sakens natur att det måste finnas mycket starka skäl för att en sådan förändring ska kunna genomföras. Det gäller även om det rör sig om en tidsbegränsad särreglering som utredningen nu föreslår.

Utredningen har biträts av flera experter. Jag kan konstatera att nästan ingen av dem ställer sig bakom utredningens förslag om sänkt straffbarhetsålder. I sina särskilda yttranden argumenterar de väl för sina respektive uppfattningar och för fram flera beaktansvärda invändningar mot förslaget. Jag noterar också att de i allt väsentligt verkar vara överens om vilka huvudsakliga svagheter som finns med förslaget. Det manar enligt min mening till särskild försiktighet och eftertanke vid bedömningen av förslagets lämplighet.

När det gäller de invändningar som experterna för fram noterar jag särskilt att det inte finns något stöd för att en sänkning av straffbarhetsåldern kan förväntas leda till minskad brottslighet, att en sänkt straffbarhetsålder tvärtom riskerar att trycka ned brottsligheten ytterligare i åldrarna och att flera praktiska problem kan förväntas uppkomma i rättstillämpningen när åldern för straffbarhet knyts till minimistraffet för ett brott och brottets rubricering. I sammanhanget kan vidare framhållas att det för de allra flesta torde framstå som både svårförståeligt och inkonsekvent att ett barn kan dömas för vissa mycket allvarliga brott men inte för vissa andra brott som samhället normalt också ser särskilt allvarligt på.

Jag har inte underlag för någon annan uppfattning och slutsats än som redovisats i de särskilda yttrandena.

De senaste årens utveckling i samhället där barn hänsynslöst utnyttjas av gängkriminella för att begå mycket allvarliga brott är djupt olycklig och mycket oroande. Det är självfallet mycket angeläget att åtgärder vidtas för att komma till rätta med detta samhällsproblem. Samtidigt kan jag konstatera att det under senare år redan har genomförts flera reformer på det straffrättsliga området och att ytterligare reformer är på gång. Det gör att de samlade och långsiktiga konsekvenserna av de förändringar som genomförts är svåra och överblicka både när det gäller barn och vuxna lagöverträdare.

Sammantaget är det min uppfattning att det aktuella förslaget om sänkt straffbarhetsålder reser flera frågor av både principiellt och praktiskt slag som måste analyseras ytterligare innan det kan läggas till grund för lagstiftningen. Jag kan därför inte tillstyrka förslaget.

Yttrandet har beslutats av chefsJO Erik Nymansson. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Byråchefen Stefan Nyman har föredragit ärendet.